

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

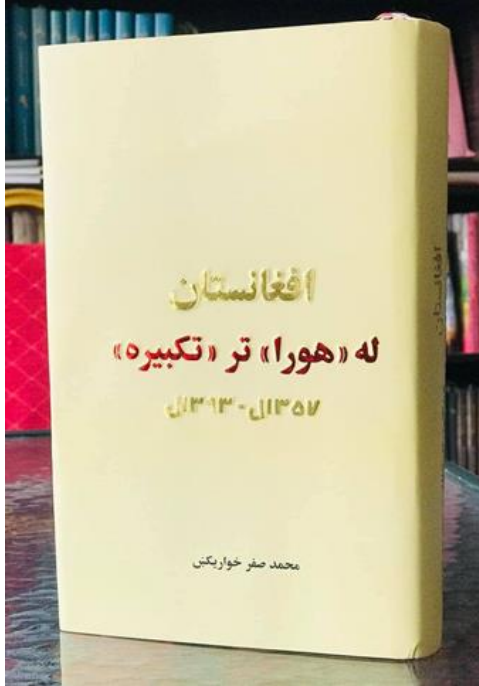

۲۰۲۰/۱۱/۲۵

میر عبدالواحد سادات

"وظیفه ما در برابر تاریخ باز نویسی آن است"

به تاسی ازین سخن ادیب و شاعر ایرلیندی (اسکار وایلد) ، نویسنده بلند مرتبت و ژورنالیست سابقه دار جناب محمد صفر خواریکش به نیکویی به وظیفه خود در برابر تاریخ عطف توجه کرده است

نتیجه سالها تحقیق و تدقیق جناب خواریکش در دیار غربت کتاب فحیم و حجیم در (۶۴۰) صفحه و سیزده فصل بزبان پشتو از طرف مؤسسه انتشاراتی دانش طبع و در کتابفروشی های وطن در خدمت اهل مطالعه و علاقمندان تاریخ کشور قرار داده شده است . « افغانستان له " هورا " تر " تکبیره " » تازه ترین و دهمین کتاب مؤلف گران است که بر اساس چشم دید ها ، مطالعه ، تحقیق و تدقیق و مراجعه به اهل خبره و اشخاص ذیدخل و آگاه از قضایا با اهتمام فرهنگی گران ارج و نستوه جناب محمد قاسم آسمایی آماده گردیده و معطوف به حوادث سالهای (۱۳۵۷ تا ۱۳۹۳ هجری - شمسی) می باشد .

بخاطر معرفی این کتاب پر ارزش در بیان حوادث تاریخی که مؤلف با کمال امانت داری آنرا بازگو نموده است ، تقریظ را که به لطف مؤلف بزرگوار ازین قلم درین کتاب بنشر رسیده و معرف آن می باشد ، با خوانندگان عزیز شریک و برای دوست و برادر والا مقام و شخصیت ورجاوند فرهنگی ، شاعر و ژورنالیست سابقه دار افغانستان شاغلی خواریکش موفقیت های مزید آرزو میبرم .

انیس کنج تنهائی کتاب است

فروغ صبح دانائی کتاب است

(حضرت جامی)

تقریظ :

بنام خداوند جان و خرد !

بدون تعارف ادعان میدارم ، تقریظ نوشتن که از سنت های پسندیده و پیشینه ادبیات ما است ، بر کتاب فحیم و حجیم حاضر ، برای من بدلیل بضاعت قلیل از خرمن دانش مشکل می باشد و سعی حاضر به لطف جناب خواریکش مؤلف این اثر پر ارزش که کتاب شانرا را در اختیار من قرارداد ، و از مطالعه ان فیض بردم و بر بسیاری گوشه های مکتوم و ناگفته تاریخ چند دهه اخیر وقوف بیشتر یافتم و در ورای مطالعه ان متوجه ارزش کار بزرگ گردیدم که محصول زحمات ستایش برانگیز نویسنده کوشا و پویا می باشد .

با یک نگاه دقیق به کار های وسیع علمی ، فرهنگی جناب خواریکش ، میتوان متیقن گردید ، که این تخلص با شخصیت او همخوانی کامل دارد و کسیکه اهل زحمت و با پشت کار نباشد ، هیچگاهی قادر نخواهد گردید که درین دیار غربت و با تمام مشکلات و مشقات زندگی با این حجم آثار ارزشمند را به نشر برساند.

خواریکش فرزند دره ها و کوه های زیبای کنرها است و در جوار دریای خروشان و در شهر اسعد آباد ایام کودکی و تا دوره ثانوی مکتب را سپری نموده و تعلیمات بعدی و فاکولته ژونالیزیم را در پوهنتون کابل به اتمام رسانده و سالهای طولانی کار و زندگی او در آن شهر سپری گردیده ایت و میتوان گفت که نویسنده ارجمند ذوالسائین ما

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولی

محصول ، معرف ، پیوند و امتزاج ، قلب افغانستان (کابل جان) و ولایت باستانی کنرها است که در شخصیت و کار او ، فرهنگ ملی ما ، متبلور میباشند .

خواریکین گرامی شخصیت کثیر الجوانب و با ابعاد مختلف است ، تحصیل عالی و تجربه طولانی کاری دارد ، ژورنالیست سابقه دار و نویسنده است و اهل تحقیق و تدقیق و در غربت به شعر و شاعری نیز میپردازد . بیشتر از چهار دهه و از جمهوریت اول و کار در مجله « کهول » و تا ریاست و مسوولیت مهمترین و معروفترین روز نامه های مرکز ، مجله افغانستان در دنمارک و تا فیسبوک ، ، پیوسته و همیشه با نویسندگی سرو کار دارد و بمتابه قلموال متعهد کار فرهنگی و تغییر انرا عامل مهم تغییرات اجتماعی و سیاسی میداند.

درین ربع قرن بمتابه یک شخصیت مستقل و منور متعهد ، در دفاع از داعیه منورانه قرار داشته ، که نوشته ها آثار ، کتابهای و اشعار او ، گویای این حقیقت میباشد.

گره زدن زندگی با کتاب:

خوشبختی شاعلی خواریکش این است که زندگی او با کتاب گره خورده است ، در اولین سالهای اقامت در دنمارک خواریکش با ترجمه دیکشنری دنمارکی به پشتو ، مشکل جدی هموطنان مهاجر ما را مرفوع ساخت ، به تشویق و همکاری ایشان و در مدتی که در کتابخانه خارجیان دنمارک کار میکرد ، حجم کتابهای دری و پشتو ان تا چندین هزار رسید و تا کنون نیز کتابهای جدید بر آن افزود میگردد.

خواریکش بمتابه قلم بدست متعهد درین دو دهه اخیر که عده یی در جنگ دانشگاه و پوهنتون ، فرصت کثی مینمایند ، زیادتترین خدمت را به زبان پشتو و فرهنگ ملی با آماده ساختن آثار پر ارزش انجام داده است . در جمله آثار جناب خواریکش کتاب حجیم حاوی نه هزار مثل از دوصد زبان و با قدامت پنجهزار سال است که به زبان پشتو ، برگردان گردیده است و به باور من این کتاب از ارزشمندی خاص برخوردار میباشد ، از یونان و «امثال و حکم» ارسطو و تا امروز ، فلاسفه ، دانشمندان و حتی ادیان بر حکم و مثل ، متکی میباشند و طور مثال همه ما با این حدیث پیغمبر اسلام (خیر الامور اوسطها) آشنا هستیم که سابقه آن به یونان و ارسطو میرسد و زبانها و اندیشه ورزان زیاد ، بدان تمکین و ترکیز نموده اند . در آینده و هنگامیکه به خدمت گذاران زبان پشتو در بیشتر از صد سال اخیر ، مکث نمایند ، بدون شک به کار جناب خواریکش و اهمیت این کتاب ، ارزش زیاد خواهند داد و از ایشان در جایگاه رفیع بزرگان یاد خواهد گردید ، که بخاطر علمی شدن و غنای زبان کار نموده اند.

از جناب خواریکش این آثار تاکنون نشر و یا در دست نشر قرار دارد :

- ۱ - درون اند نقش - ژباړه (ترجمه اثر پر ارزش ادوارد سعید فقید متفکر بزرگ فلسطینی
- ۲ - دنمارکی-پښتو سمندرگی
- ۳ - د ټولې نړۍ متلونه - ژباړه
۹۰۰۰ متلونه او گړني له ۲۰۰ ژبو او پنځه زره کاله راهیسي
- ۴ - پردېسي څړيکي- شعري ټولگه
- ۵-د هیلو کر - شعري ټولگه
- ۶ -افغانستان له هورا تر تکبره- لیکنه اوڅېړنه(همدا کتاب)
- ۷ -سور څڅوی - شعري ټولگه
- ۸ -آخ،چي مینه عبادت وی- شعري ټولگه
- ۹ -ویرژلي خندا- لنډي کیسي او کیسه گۍ- لیکنه
- ۱۰ -ولسي کیسي - لیکنه او ټولونه

شعر و شاعری: بررسی. ، نقد و ابراز نظر بر شعر بیان اهنگین عاطفه و تخیل بدانیم ، به باور من اشعارخواریکین سروده های غربت و بیان درد جانکاه زادگاه و ناله های جلاى وطن است .

اقوام روزگار به فرهنگ زنده اند
قوم که گشت فاقد فرهنگ مردنی

قلم وسیله نیرومند است که غربت را به قربت نزدیک میسازد ، سحر قلم است که با (ن و القلم و ما یسطرون) و جاهت و ابهت ان مسجل گردیده و با ثبت فکر و اندیشه همچون پل وصل با مسایل و مصایب وطن ، " روزگار وصل " و پیوند تاریخی را تداوم می بخشد.

موضوع بحث ما در واقع نهمین کتاب جناب خواریکین (هورا تر تکبیره) است که نتیجه کار چندین ساله مولف میباشد و در (۱۲) فصل و (۶۶۲) صفحه آماده گردیده است و مبین تسلط و احاطه نویسنده بر موضوع و دسترسی به آثار و ماخذ فراوان می باشد.

با مطالعه این اثر و رجاوند به برداشت های نایل گردیدم که بخش انرا به ایجاز با خواننده عزیز شریک مینمایم:

- کتاب به باور من از اهمیت کارشناسانه برخوردار است و حداکثر اصول و معیار های کتاب نویسی معاصر در آن رعایت گردیده است.

- کتاب حاوی واقعه نگاری تاریخی، مستند و استوار بر ماخذ می باشد و مولف در اخیر اثر خود فهرست مطول بیشتر از دو صد کتاب و اسناد را ذکر نموده است.

- بدین ترتیب اهمیت کتاب بحیث رویداد نامه و واقعه نگاری مستند از استناد به ماخذ و اسناد برجسته میگردد و پژوهشگران و مورخان در آینده يك منبع قابل اطمینان را در اختیار میداشته باشند که معطوف به برهه یی از تاریخ پر آشوب و پر منجلاب سیاسی و انقطاب بیسابقه اجتماعی افغانستان می باشد که در عنوان موجز کتاب (هورا تر تکبیر) بازتاب یافته است.

- اهمیت استثنایی کتاب از برخورد نویسنده با حقائق و وقایع تاریخی گذشته آشکارا میگردد و مؤلف بحیث جستجو گر حقائق، رویداد ها را بدون هر نوع حب و بغض متکی به اسناد و ماخذ بخواننده تقدیم میدارد و در هیچ مورد نخواستگاری تا حوادث تاریخی گذشته را با نوشته امروز خود توجیه نماید.

گویی این گفته معروف که:

"گذشته را خداوند نیز تغییر داده نمیتواند"، ملاک کار جناب خواریکین بوده است.

- این کتاب همچنان حاوی معلومات تاریخی است که مؤلف خود شاهد عینی آن بوده و یا بروایت از راوی که شاهد و شامل در جریان مسایل بوده و بشیوه معیاری و تدقیقی در کتاب منعکس گردیده است و در لابلای آن قضاوت مؤلف دخیل نمیباشد.

مرتبط به همین موضوع از پدر تاریخ نویسی ما، بیهقی میخوانیم که:

"یا از کسی باید شنید که تقه و راستگو باشد یا از کتابی بیاید خواند"؟

انچه نویسم:

یا از معاینه من است و یا از سماع درست مردی تقه "

- حرف معروف از قدیم وجود دارد که حقیقت در انحصار هیچکس قرار ندارد. این برخورد بیطرفانه، با روح آزاد و عاری از هرگونه تبعیض و تمایز با حقائق، مبین معیار ارزش محورانه و صادقانه نویسنده می باشد که پژوهشگران واقعین آینده را به کنه حقائق نزدیک می سازد، چنانچه مولف محترم در وقایع مشخص مبرا، از تمایل ذهنی و قضاوت شخصی به اسناد حامیان آن شخص و حادثه نیز مراجعه و انرا بازتاب داده است.

بدین ترتیب پای تلاش برای "ملامت" و "سلامت" و الزام بر شخص و گروه و یا براهت این و ان درین اثر تدقیق محور بمشاهده نمیرسد که میتوان انرا بحساب ارزشمندی و معیاری بودن کتاب ارزیابی نمود.

- رعایت أسلوب نگارش و شیوه مرسوم علمی و تحقیق و روش تدقیق در کتاب، از ممیزات این اثر پنداشته می شود.

ارجاع به سند و اثر و درج کامل فهرست ماخذ در اخیر کتاب، جایگاه اثر حاضر را در سطح یکی از ماخذ جدی حوادث نیم قرن اخیر ارتقا می بخشد. البته برای خواننده سهلتر میبود، هرگاه در ختم هر فصل نیز فهرست ماخذ همان بخش درج میگردد.

اندیشه تحریر همچو اثر از دهسال باینطرف نزد مؤلف وجود داشته و در پنج سال اخیراً در پهلوی سایر مصرفیت های فرهنگی و ترجمه مصروف جمع آروی اسناد و مدارک برای نوشتن این کتاب بوده است و هر سند و روایت را مکرر تدقیق و با راویان و محررین و آگاهان شریک ساخته است.

البته اماج این سطور نگارش برداشت های من از این اثر ارزشمند تاریخی - تحقیقی می باشد و بدون شك نقد کتاب مربوط خواننده است و امیدوارم در فضای پر ابهام و اوهام کنونی که حقایق در پس پرده غبار های جنگ روانی چند دهه یی اخیر قرار گرفته، با نقد اهل دانش و تحقیق، نسل جوان و آینده ساز افغانستان به رمز و راز تاریخ پر تلاطم کشور شان آگاه و با درک دقیق، درس و عبرت از حوادث رقتبار تاریخی گذشته، زمینه های تغییر سالم در جامعه فراهم و این سخن و خشورانه قدیم و کریم را ملاک اندیشه و عمل شان قرار دهند که:

هر ملتی که تاریخ خود را نداند، محکوم به تکرار آن میگردد!

در حالیکه نشر این اثر پر ارزش تاریخی را که محصول زحمات طاقت فرسا و شب زنده داری ها و بقول قدما دود چراغ خوردن است، به دوست و برادر بزرگوار و شخصیت مطرح فرهنگی، دروند قلموال جناب خواریکین تقدیم نموده موفقیت های مزید شانرا در خلق آثار بیشتر و خدمات مؤثر فرهنگی آرزو میبرم.

با حرمت و درود ها